

ШЫН

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИҢ КОММУНИСТИК ПАРТИЯЗЫНЫҢ ТЫВА ОБЛАСТЬ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЯ КОМИТЕТЕРИНИҢ, АЖЫЛЧЫ ЧОННАР ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЯ СОВЕТТЕРИНИҢ ОРГАНЫ

1958 ч. ОКТЯБРЬ 11 СУББОТА № 202 (4172) Өртөз 20 коп.

СЭКП Ставрополь крайкомунга болгаш крайкүсүккомга (1 ары). Алган хүлээлгени алдарлыгы-биле күтүседир дээш (1 ары). Азия болгаш Африка чурттарының чогаалчыларының конференциясы (1 ары). Н. Салым.—Эрмения коммунистеринин район хуралы (2 ары). С. Тамань-оол.—Баштайгы кичөөлөр (2 ары). Октябрьның 41 чыл оюнга алдар кыл-

дыр (2 ары). А. Лопатин.—Улуг найырагдын тулус кезе (2 ары). С. Номбуй-оол.—Кыштаглашынга белеткенди күтүседир (3 ары). Х. Кунга.—Кадрларын шилеп алырда бүгү талазы-биле хылаар (3 ары). О. Самбий-оол.—Аңгылар тымыжын улам көбүлдүр дээш (3 ары). Н. Зрине.—Тыва ылдың өөрелдиге нокунга хамаарыштыр бодалдар (3 ары).

Коммунист болгаш аштычын партияларын төгүзүчү айтырылгыларын талазы-биле делегейин чөгүлдү хуралы (4 ары). ГДР-ниң партия-чакы талаларын Соевизд челе берген (4 ары). Тыва Республиканы КВД хүлээп көргөн (4 ары). Югославияда үлетпүр ажылдарының түтүндери (4 ары).

Мал кыштагладышыкынынга организастьыг белеткенир

Областың малчынары өвт, сүт болгаш кезде ажил-агийнниң естү болгаш продуктуларын бүдүрүп талазы-биле бо чылын белдик хүлээлгелерин алган. СЭКП-ниң XXI съездинде төлөткү белеткенди ужуражыры-биле олар малды баш санын көбүлдүр болгаш оң продукттуун бедир дээш туруштук демисежин турар. Оларның социалистик чарышка алган хүлээлгелеринин чедишкенин күтүсөдир хамыктың мурнуна малдын быжыг чөм суурин тургузарындан, колхоз болгаш совхоз бүрүтүгке мал чөмөнеринин албешиндиг болурунда, мал кыштагладышыкынынга кайы хире белеткендигинин хамаарыштыр чугаа чөм.

Бола-даа чамдык партия райкомнарының, райкүсүккомнарының, машина-трактор станцияларының болгаш колхозтарының ууртукчулары дүжүт ажаап алышкыны эгелээр-биле мал чөмөнерин белеткериңге болгаш мал кажааларын кышка белеткериңге кичөөнгей салырын барык-ла соксатканнар. Оң түндүгүндө алган хей ажил-агылдарда ол чугула херек ала-чактаарлаашкыны кирген. Мал чөмөнерин белеткериңге талазы-биле Таңды, Чаа-Хөл районнар онза хождул турар.

СЭКП Ставрополь крайкомунга болгаш крайкүсүккомга

Бүгү-эвилелдин социалистик чарыкың эгелекчилери болуп үнгөн Ставрополь крайның кезде ажил-агийнниң ажил-ишчилери күрүнеге 103 миллион пуд тараа садар талазы-биле боттарының социалистик хүлээлгени алдарлыгы-биле күтүсөдир СЭКП Төп Комитети, ССРЭ-ниң Дээди Сөвединиң Президиуму болгаш ССР Эвилелиниң Министрлер Чөвүледи улуг сеткил ханышкыны-биле демдеген тур.

Тараа бүдүрерин көүдүдир талазы-биле чедип алган шылгаралгай чедишкенин-биле база Ставрополь крайы Ленин ордени-биле шаңнаа-ны-биле СЭКП Төп Комитети, ССРЭ-ниң Дээди Сөвединиң Президиуму болгаш ССР Эвилелиниң Министрлер Чөвүледи Ставрополь крайның эр, хөрөөжөн колхозчуларынга, совхозтар болгаш СТС-тер ажилчынарынга, кезде ажил-агийнниң тускай эртемнигеринге, партия, совет, комсомол ажилдакчыларынга болгаш бүгү ажилчы чоннарынга байыр чедирип база Ставрополь крайның кезде ажил-агийнниң ажил-ишчилери боттарының чүтүлдүг күш-ажылы-биле чоңга аш-чөмөң болгаш үлетпүрге чиг-эттин элбешкилин бистини чурта тургузар дээш тараа, сүт, айт, дүк болгаш кезде ажил-агийнниң өске-лаа продуктуларын бүдүрүрүдү көүдүдирерин хөрөөңге чаа салышкыны кырерлер деп иделелин илердип тур.

Ставрополь крайы Ленин ордени-биле шаңнаар дугайында

СЭКП Төп Комитети. ССРЭ-ниң Дээди Сөвединиң Президиуму. ССР Эвилелиниң Министрлер Чөвүледи.

Тараа болгаш кезде ажил-агийнниң өске-лаа продуктуларын бүдүрерин көүдүдир талазы-биле Ставрополь крайның ажилчы чоннарының чедип алган шылгаралгай чедишкенин дээш, күрүнеге 103 миллион пуд тараа садар талазы-биле социалистик хүлээлгелерин чедишкенин күтүсөдир дээш Ставрополь крайы Ленин ордени-биле шаңнаар.

АЛГАН ХҮЛЭЭЛГЕНИ АЛДАРЛЫ-БИЛЕ КҮҮСЕДИР ДЭЭШ

Бедик бүдүрүкчүлүг ажылдап турар

Чалмананың машина-трактор станциясының 9 комбайнери болгаш 22 трактористери техниканы бедик бүдүрүкчүлүг ажылдап турар, бо чылын бүдүрүгке онаалдаан октябрь 1-де чедишкенин күтүсөтөт, ам алдыгы беш чылдың сөөлү чылы 1959 чылдың санынга кириштир ажиллап турар.

Эки көргүзүлгө

Сүт-Хөл районда «Алган Маалым» кезде ажил-агыл артелинин чолаачыны эл Оржак Чулуун Төрөөн чуртка эки шынарлыг хей тарааны бөөр дээш колхозчуларын эрестиг демиселнге илпейлаг кирип, тараа сөөрттүр нормазын хүп бүрүдө 175—200 хуу күтүсөдир, дүжүт ажаап алышкынының үсинеде 300 литр бензини камнап алган.

12.200 пудту сөөрткен

Чалман АТБ-зынч чолаачыны Ак-кыс «Коммунист» орук» кезде ажил-агыл артелинин дүжүт ажаап алышкынынга шөфтөш, шаңнаа колхоз суурун тараа сөөрттүр онаалдаан хүп бүрү 150—200 хуу чедир күтүсөдир турар.

Шаг-үе манарас

Ыгылак. (Телефон-биле). Дүжүт ажаап алышкыны эгелөөн-дө бөөр үр болган, а чамдык черлерде ол чугула камнаа азымы дыва хождул турар. Барыны-Хечки районда «Большевик» колхозун шөлдериңде 130 ажил гектарын таразы адылга чедир сыпта хөвөр.

Азия болгаш Африка чурттарының чогаалчыларының конференциясының киржикчилеринге

ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы Н. С. Хрущевтуң байыры

ТАШКЕНТ. Совет улустун, Совет чакатың өмүсөндөн болгаш болум хуумда Азия болгаш Африка чурттарының Ташкентте чыылган конференцияны киржикчилеринге изир байыр чедирип тур мен.

Шаг-үе манарас

Кызыл-Малыктың машина-трактор станциясында ала 5 комбайн агрегаттары уругулу ажилдап белген. Ол техниканы дүжүтүп эгелегеринге чөп ажылашкы, колхозта бүгү күштү шың орналашкан болза, 1170 гектарын таразыны мычак чөгүсө бүрүн ажаап алтар турган.

Комбайнер Н. Колота Каз-Хем районун «Совет Тыва» колхозунуң ховуларында ажилдашканы галган 24 центнер таразыны бастырып турар.

Чурунта: Үстүндө—агрегаттың кежигүнери: көпөңөкчилер Э. Хемчи, К. Салчак, комбайнер Колота, штурвалдык Б. Олар, тракторист П. Федоров. Азында—«Совет Тыва» колхозтуң Чиге-Даг ховузуна.

Аң колхозтарда болгаш совхозтарда өң күжөништинин үе болуп турар. Дүжүт ажаап алышкыны болгаш тараа белеткелерин дүргөн доозарыңге бүгү күштер угулган. Оң-биле чөгөсөшүр ажил-агылдарын ууртукчулары мал кыштагладышыкынынга кайы хире белеткениңден малдын баш санын көбүлдүр болгаш оң продукттуун бедир дээш демисега улам илайгы чедишкенин хамаарыштыр чыгыш-даа милдетада утуп болбас ужураш.

Мал кажааларын болгаш чөмөнерин чедишкенин чөгүтүр эртен кыжым Эрзин, Таңды, Улуг-Хем, Каз-Хем районнарга хей мал өлгөн. Илдың турбуңге үстүндө алаан болгаш өске-лаа чамдык районнарга мал кажааларының тулушкуну болгаш септелгени дыка хождул турар.

Азия болгаш Африка чурттарының чогаалчыларының конференциясының киржикчилеринге

ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы Н. С. Хрущевтуң байыры

ТАШКЕНТ. Совет улустун, Совет чакатың өмүсөндөн болгаш болум хуумда Азия болгаш Африка чурттарының Ташкентте чыылган конференцияны киржикчилеринге изир байыр чедирип тур мен.

Империалистик колонизаторларын дараалындан хушталыр дээш демисежин турар улустарың национал бот-медерелиниң көлүрүтүшкүңге Азия болгаш Африка чогаалчыларының илпейлаг ролго база хосталганы болгаш хамаарышпас чорукту чаалап алган чурттарда чаа амдыралдык тургузушкунуңга оларның шүдүргү киржалгенин дешилгелер кичи төрөлөгөн бедик-биле үнөсөп турар.

Бандуңг принциптеринге үндөшлөш кады ажилдакчылары хөгжүдүп турар бүгү чурттарың сеткил-сагыш каттыштырылганын улам илай быжылаарыңга конференция бараан болуп дөриңге бүтүрүп тур мен. Язы-бүрү динтерин чогаалчыларының конференцияга ужуражышкыны бүгү делегейиниң нийти литератураның чедишкенин хөгжүдөлөгөн, Чөм чүктүң болгаш Барыны чүктүң культуларының аразында харылдакчылыгы калбартырынга болгаш быжылаарыңга идиг болуп.

Колониализмге болгаш империализмге улур, африка-азия улустарының хосталганы болгаш хамаарышпас чорук дөш, бүгү делегейге тайбың дөш демиселдин улуг хөрөөңге бараан болуп хүлээлгелер конференцияны киржикчилеринин ажилы чедишкенин болурун күздөм.

Н. ХРУЩЕВ.

СЭКП Таңды райкомунга болгаш райкүсүккомга

Күрүнеге 1 миллион 310 муң пуд тараа садар талазы-биле алган социалистик хүлээлгелерин күтүсөдир-биле партияның область комитети болгаш облустук Таңды районун эр, хөрөөжөн колхозчуларынга, МТС болгаш совхозтарының механизаторларынга, кезде ажил-агийнниң тускай эртемнигеринге, партия, совет, комсомол ажилдакчыларынга байыр чедирип тур. Күрүнеге планна азыр тараа садар талазы-биле «Тывага», Сталин аттыг колхозтарын, «Элегес» совхозтуң тараажыларының эки ажилы партияның область комитети болгаш облустук комитет сиза демдеген тур.

СЭКП Таңды райкомунга болгаш райкүсүккомга

Күрүнеге 1 миллион 310 муң пуд тараа садар талазы-биле алган социалистик хүлээлгелерин күтүсөдир-биле партияның область комитети болгаш облустук Таңды районун эр, хөрөөжөн колхозчуларынга, МТС болгаш совхозтарының механизаторларынга, кезде ажил-агийнниң тускай эртемнигеринге, партия, совет, комсомол ажилдакчыларынга байыр чедирип тур. Күрүнеге планна азыр тараа садар талазы-биле «Тывага», Сталин аттыг колхозтарын, «Элегес» совхозтуң тараажыларының эки ажилы партияның область комитети болгаш облустук комитет сиза демдеген тур.

Бедиткен социалистик хүлээлгенин күтүсөткен

Таңды районун кезде ажил-агийнниң ажил-ишчилери күрүнеге 1 млн. 310 муң пуд тараа садар талазы-биле белдик социалистик хүлээлгени алган, ол хүлээлгени алдарлыгы-биле күтүсөдир. Октябрьның 9-ка чедир күрүнеге 1 миллион 310 муң пуд тарааны саткан ийледе, азы

Бедиткен социалистик хүлээлгенин күтүсөткен

1958 чылга доктааттыңган планда барык-ла үш катал хей тарааны күрүне шыгварырга кирген. Социалистик хүлээлгелерин чедишкенин күтүсөдир «Элегес» совхозтуң, «Тывага», Сталин аттыг колхозтарын тараажылары онза идеяларга чоруу илереткен.

1958 ч. октябрь 7.

АЗИЯ БОЛГАШ АФРИКА ЧУРТТАРЫНЫҢ ЧОГААЛЧЫЛАРЫНЫҢ КОНФЕРЕНЦИЯЗЫ

ниң даргазы М. З. Мирза-Ахмедов президиум столунуң артыга олуттары элөөн.

ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы Н. С. Хрущевтан конференцияның алынга байыр келгенин дугайы хуралды аргалдакчы диниткан. Ол медөөн төлөөлөр болгаш аалчылар уругулулдуң адыш чаксажкыны-биле утказан.

Н. А. Мухитдинова сөс бөөрге олурдушканнар ийи-биле утказан. Н. С. Хрущевтуң байыры Н. А. Мухитдинов нөмчүшүш, конференцияны киржикчилеринге болгаш аалчыларга чүвө чугаалаан.

Оң сонда конференцияга Кылат Улус Республиканың Күрүне Чөвүлелиниң премьер Чжоу Эньлайган, Индия Республиканың премьер-министри Джавахарлал Неруван, Цейлонун премьер-министри С. Бандаранайведен болгаш Бирма Эвилелиниң премьер-министри У Нулан байырларын номчаван.

Конференцияны чымыдыр талазы-биле Азия-Африка белеткек комитетинин даргазы, сурагыч узбек чогаалчы болгаш күрүне ажилдакчы Шариф Рашидов конференцияны ажилтан. Конференцияга киржип-биле Ташкентте белген литераторларын төлөөлөрүн баштыгы болгаш, ССРЭ-ниң Дээди Сөвединиң Националдар Сөвединиң даштыкы хрестер талазы-биле комиссияны даргазы, СЭКП ТБ-ның Президиумунуң кежигүер Н. А. Мухитдинов, ССРЭ-ниң Дээди Сөвединиң Эвилелиниң Сөвединиң даргазы ораалакчы С. К. Базалов, Узбек ССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң даргазы М. З. Мирза-Ахмедов олуттары элөөн.

Азия болгаш Африка улустарының культулары болгаш Барыны чүктүң культулары-биле оларның харылдазы.

Секциялар хуралларында чугаалажыр айтырылгылар: уругулар литератураның айтырыны, оң киригиңдиң укур-дуузы; литература хөрөөжөнерин салышкыны; Азия болгаш Африка чурттарында ийи чогаалчы хөгжүдөл; радионун, кинонун болгаш театрын литературатура-биле харылдазы; Азия болгаш Африка чогаалчыларының аразында найырагды ужуражыр харылдакчыны калбартыр.

Цейлонун литераторларын төлөөлөгүчү Сира Сивали Тьерону чугаалам-биле сазал бөөри эгелөөн. Цейлон литераторың итгүлдүлүгү төгүзүр ол доңдуулап чугаалам, бөдүүн ийи чүгө бистини хунеринисте дейлон литераторың маалыры болуп берген деп айткан. Литератураның дешилгелеринге, өскө чурттарың литератураның дуржулазы-биле ону байыдырыңге чогаалчыларын чүтүлдүр Цейлонун бүгү политиканы партиялары үнөсөп турар. Бенджамин Матин (Бамбура) колониализмге улур демисега чугаалаан.

Колониализмге дараалан чурттуң хосталганын тундүгү чөп күштерин алган Бирманун литераторың амың ам үдө улуг көдүрүшкүңүң дугайы бирма литератор У Но чугаалаан. Гананың төлөөн Эбуа Теодора Сатерланд язы-бүрү чурттарың чогаалчыларының аразында чогаалчы харылдакчыны калбартырмың дыка чугааламны дугайы чугаалаан. Конференцияга көрөй чогаалчы Хан Сер Янга чугаалам дайының америк-англи кымыкчыларын калганын-биле илереткен.

Азияның болгаш Африканың улустарының чүрөктеринге синилген сеткил сагышты конференцияны хүп айтырымы дыка толгарлап болгаш шын илередип турар деп Индонезияның төлөөн Шатто бо-тунуң чугаалында демдеген.

Чурттар аразында культурат харылдакчыларын укур-дуузы Камбоджаның төлөөлөгүчү Ма Лай Хем болуңуң чугааламга демдеген. Филиппинин төлөөн Мануэль Брус Филиппин литератураның төгүзүр конференцияны киржикчилеринге таныштырган.

Тайбының Бүгү-делегей Чөвүлелиниң өмүсөндөн Суданың төлөөн Мухаммед Клеир байыр чедирип. Азия болгаш Африка чурттарының сеткил-сагыш каттыштырылганың совет комитетинин байыры талжик чогаалчы Мисдо Гурсуван-Зале номчаван. Индия Республиканың ораалакчы президентини Радхакришнанан, голланд чогаалчы Тойн де Фристен, канад чогаалчы Дайсон Картерден, Германияның федеративтик республиканың чогаалчы Гюнтер Райнбордан конференцияны президиумунуң алган телеграммаларын чогаалчы Константин Симонов номчаван. Тайбың камгалааның Совет комитетинин конференцияны адында белген байыры база нөмчүр диниткан.

Конференцияны кезекки хуралында Хирокси Нова (Япония), Тарашанлар Банерджи (Индия), Мае Дунь (Кылат), Беш Аш-Шаты (КАР), Мухтар Ауэзов (Казакстан) болгаш өскө-даа чүвө чугаалаан.

дугайы чугаалаан. Конференцияга көрөй чогаалчы Хан Сер Янга чугаалам дайының америк-англи кымыкчыларын калганын-биле илереткен.

Азияның болгаш Африканың улустарының чүрөктеринге синилген сеткил сагышты конференцияны хүп айтырымы дыка толгарлап болгаш шын илередип турар деп Индонезияның төлөөн Шатто бо-тунуң чугаалында демдеген.

Чурттар аразында культурат харылдакчыларын укур-дуузы Камбоджаның төлөөлөгүчү Ма Лай Хем болуңуң чугааламга демдеген. Филиппинин төлөөн Мануэль Брус Филиппин литератураның төгүзүр конференцияны киржикчилеринге таныштырган.

Тайбының Бүгү-делегей Чөвүлелиниң өмүсөндөн Суданың төлөөн Мухаммед Клеир байыр чедирип. Азия болгаш Африка чурттарының сеткил-сагыш каттыштырылганың совет комитетинин байыры талжик чогаалчы Мисдо Гурсуван-Зале номчаван. Индия Республиканың ораалакчы президентини Радхакришнанан, голланд чогаалчы Тойн де Фристен, канад чогаалчы Дайсон Картерден, Германияның федеративтик республиканың чогаалчы Гюнтер Райнбордан конференцияны президиумунуң алган телеграммаларын чогаалчы Константин Симонов номчаван. Тайбың камгалааның Совет комитетинин конференцияны адында белген байыры база нөмчүр диниткан.

Конференцияны кезекки хуралында Хирокси Нова (Япония), Тарашанлар Банерджи (Индия), Мае Дунь (Кылат), Беш Аш-Шаты (КАР), Мухтар Ауэзов (Казакстан) болгаш өскө-даа чүвө чугаалаан.

Конференцияны кезекки хуралында Хирокси Нова (Япония), Тарашанлар Банерджи (Индия), Мае Дунь (Кылат), Беш Аш-Шаты (КАР), Мухтар Ауэзов (Казакстан) болгаш өскө-даа чүвө чугаалаан.

Конференцияны кезекки хуралында Хирокси Нова (Япония), Тарашанлар Банерджи (Индия), Мае Дунь (Кылат), Беш Аш-Шаты (КАР), Мухтар Ауэзов (Казакстан) болгаш өскө-даа чүвө чугаалаан.

ПАРТИЙЖИ АМЫДЫРАЛ

ЭРЗИННИЦ КОММУНИСТЕРИНИЦ РАЙОН ХУРАЛЫ

Эрзи районун коммунистериниц отбеч-сонгулазын хураал болуп өрткөн. СЭКП обкомунун бирги секретары аш Тока СЭКП ТК-ныи сентябрь пленумунун түшиделериниц дугаймында илеткелди ол хураалда кылып берген. Партиядың XXI съездиниң чымылдар дугаймында ол пленумунун шийтиринин хураалдын бүгү кырыкчылары чалгыс ак сепкилдиг дегенен.

— Эрзинге мал ажылын көгүдлер, өңгү продукцияларын белдир талзы-биле чүгү чүгү кылза чогууруда? Бо айтыртың СЭКП райкомунда, райкүссөм-лаа ханым-биле өөренип көрбөсөн. «Мәрен» колхозта комсомол организацияныц ажылы ВЛКСМ райкому (секретары аш Шырыни) багай дууртуп келген.—деп, аш Айдын-өөл шүгүмчүлөөн.

— Районда партиядың идеологияныц ажылында уузгү четтестер бар. СЭКП райком болгаш партия-эле организациялары партиядың-политиктиг ажылын дыкка кошкак дууртуп, кодууна-ла ажы-агыл талзы-биле чалгыс талзын ажылап дууртуп. «Кызыл сымды» колхозта биче хулаган чоруктуң үзгүдөгилери көрдүсөн. Ол болза, колхозчулар ортузунга кижинизилегилеи ажылын бичкес чортканымынның түшикли болуп—деп, делегат аш Калдарың киинин чутгаалаан.

СЭКП райкомунун отбечтуг үезе ажылын дугаймында илеткелди райком секретары аш Чында кылган. СЭКП-ниң XX съездиниң база ТК-ныи өңгү сонда болгудан пленумунарыныи шийтирилери амыл-ралга буттаандарынча районун мурунуга тургустунган ажы-агыл-жыи соругдаларын күтүсүрлериңе ажылы чонларын мобилизациялар талзы-биле районун партия организацияныц өздө ажыларын чоруткандарын хураал демделгөөн.

— Районда партиядың идеологияныц ажылында уузгү четтестер бар. СЭКП райком болгаш партия-эле организациялары партиядың-политиктиг ажылын дыкка кошкак дууртуп, кодууна-ла ажы-агыл талзы-биле чалгыс талзын ажылап дууртуп. «Кызыл сымды» колхозта биче хулаган чоруктуң үзгүдөгилери көрдүсөн. Ол болза, колхозчулар ортузунга кижинизилегилеи ажылын бичкес чортканымынның түшикли болуп—деп, делегат аш Калдарың киинин чутгаалаан.

Райкомунун ийгилик секретары аш Шырап инцидентте чок ажылап, партиядың принципадыг болгаш негеделиг чорукту көргүсөй тургудун коммунистер шынтыг шүгүмчүлөп турганар. СЭКП райкомунун пропаганда кидилининиң эргелекчи аш Чамырай масса-политиктиг ажылы дыкка кошкак дууртуп турар, а хөжөмдөн ортузунга ажы чорудар кидилиниң эргелекчи аш Чимат-Серен база-ла бот-пичатива чок ажылап келген. Ол бугу болгаш өске-даа четтестерин уузтуктар дугаймында тодаргай саяалдарын коммунистер бергилгөөн.

Район бо чылын көдө ажы-агыл продукцияларын күрүңге саларынның, малды баш санын өстүрүрүңиң планларын чедикширүүнүң күтүсетен. Мал чекерин четчирлеме белеткен. Таразын белки дүжүндө өстүргөн. Мал ажылынның продукцияду өстү турар.

Колхозчу ажы-шчилер Октябрьниң 41 чылы өңгү, СЭКП-ниң алычгө чок XXI съездиниңе чаз-чаз чедикширериңе ужуражыр дөш күленишкениңе ажылааннар. Малды баш санын өстүрүрүңиң күрүңе планын «Кызыл сымды» колхоз бүгү чүгүрүн айың-биле ажы күтүсетен. Мал ажылынның продукцияду ийи ажы катал өскөн. Колхоз чор ажылы база хөгүдүп турар. Бо чылын таразын гектар санындан 12—13 центнер дүжүт ажаап алдыган. Ийичала-даа көдө ажы-агылга район организацияларының уузгүтүзгүлүзү уузгү четтестер бар. Райкүссөм чанында көдө ажы-агыл инспекциян тургустунгандан бөрү үш ай ашкан, ийичала ол бөдүңү хөгүдөгилери күтүсүрлериңе ак-даа өскөн кирбөөн. Тес-Тес МТС-тиң ажылы ажиладар дугаймында чып дүжүт-ле чутгаалажып келдиине, ол хирезинде-ле МТС ам-даа багай ажылап тур—деп, ол колхозтуң даргызы аш Борбак-өөл шүгүмчүлөөн.

Ажылы чонларын амыдыралын ажиладарыңа болгаш колхозчуларынң культурулгү денелини белдирериниң айтыртыларын хураал чутгаалаан. Бо талзы-биле четтестерин илереткен. Чуртталга бажына-рынның иштиг культурумын белдирериниң, бажың чанынның ногаалар тарылгаларын чорударының, бажың хөжөмдөрүн чазар мастерскларын организацияларының, колхоз-тарга столыклар тургузарының, уузгүлр ишчилериңиң, өкмөңгө чөд-лериниң ажылын ажиладарыңа практиктиг хөжөгөлериңиң коммунистерниң район хураалы чутгаалашкан.

Ол хураалдан сордугуң СЭКП райкомунун пленуму организацияның айтыртыгын чутгаалашкан. Пленум райкомунуң бюрөзун сонгосан. Райком секретарларыңа эштер С. С. Чымыба, О. Т. Шырап олар сонгуттурганнар. К. САЛЫИ, «Шының» корреспонденти.

СЭКП райкомунун секретары-ла дүртүгелеринде, албан чөдөрлериңе, шкөөлөрдө, тарга ажаап амыдыралын чынык дөдүңүң чамдык колхоз-тарда болгаш «Межегей» совхозта белдүмөр болгаш шкөөлөр октябрь 1-ден өөренилге чымын өгөлөөн.

Районда көдө ажы-агылның мураакчыларының амы өскөн. Самчылдарың Д. Сагаачы («Кызыл сымды»), Д. Долгуң («Коммунизмче орук»), Д. Хандыба («Чаз орук») олар ийең санындан 1000—1100 литр бүтү саарын хүлөөңгө, ам керек кырымда 900—950 литр сүтү сагтаннар. Калар-чылар Дөрбөт-тууг 62 хойларын 72 хураганарын, Сиде 301 хойлар-дан 305 хураганарын камгалан алган. Хойжулар Айың Белчөө, Давыа олар хой санындан 2,5—3 кг дүжү кырганнар.

Ол хураалдан сордугуң СЭКП райкомунун пленуму организацияның айтыртыгын чутгаалашкан. Пленум райкомунуң бюрөзун сонгосан. Райком секретарларыңа эштер С. С. Чымыба, О. Т. Шырап олар сонгуттурганнар. К. САЛЫИ, «Шының» корреспонденти.

Ол хураалдан сордугуң СЭКП райкомунун пленуму организацияның айтыртыгын чутгаалашкан. Пленум райкомунуң бюрөзун сонгосан. Райком секретарларыңа эштер С. С. Чымыба, О. Т. Шырап олар сонгуттурганнар. К. САЛЫИ, «Шының» корреспонденти.

Өске-даа чедикширериңиң илеткелди демделгөөн. Отбечтуг илеткелди чутгаалажырыңа коммунистер идеологияны киргизген. Шүгү 13 кизи санал берген.

Баштарың кичээлдер

Партия чырымдыштыгыңиң чет-кыңгө бо чаз өөренилге чымында бистин районун коммунистери марксениң-лениниң теорияны, СЭКП төөгүрүн, партиядың иштиги болгаш даштык политианы, толар-дүй экономиканы өөңөр талзы-биле буттарыңа эртем-билини белдирерге уузгү кичээлгеиңиң салып турар. «Партия чырымдыштыгыңиң четкениң четчөлөрде динчылчыларың күрүң-сонгугурагыңа, эртем-билиниң денелини берымдалап өргөн болгаш өрткөн чыларга турган четтестерин болгаш частырыларың белдүрбөс дөш бүгү хөжөгөлериң алган.

Баштарың кичээлдер Бай-Хаак ортук шкөөлөдө, райпркомбинатта, Хөвү-Аксаның бүдүрүлгө чөдөрү, «Найрыл» колхозта белдүмөр болгаш шкөөлөрдө организацияны өгөлөөн. Ам дөдөрлөңгө өөренилге чымын өгөлөөн колхоз-тарга тарга ажаап алышкымын дөдөстүрү билес дөдөан өгөлөөр.

Тиргеш, олчөан ажылабай барган. Мында партия организацияларының секретарлары Иванов, Амосов олар бо дугаймында алычгө албааннар. Бо чылын шаа мыдыг чорукту белдүрбөс хөрес.

Бо өөренилге чымында районга 40 белдүмөр болгаш шкөөлөр тургустунган. Ана шүгү 639 кизи өөренир. Районун үзгүрү бү-

Зүңгөн өөренилге чымында «Межегей» совхозга болгаш «Кызыл партиядың» колхозга турган белдүмөр (пропагандаистер эштер Сагчат, Эртен) чүлгө 1—2 кичээлдер өрт-

С. ТАНЗЫН-ӨӨЛ, СЭКП Танды райкомунун пропагандисти.

ОКТАБРЫНЫЦ 41 ЧЫЛ ОЮНГА АЛДАР КЫЛДЫР

Социалистич чарыштың эгелекчилеринде

Элегестин шахта эргелекчиңиң даргылары СЭКП-ниң алычгө чок XXI съездиниңе болгаш Октябрьниң социалистич Улуг революцияның 41 чылы өңгү аалар кылдыр социалистич чарышты калбартыр дугаймында областың бүдүрүлгө чөдөрлөриниң бүгү ажылакчыларыңа үндүрүн кыйгырмын күш-ажылың чаз-чаз чедикширериңе-биле бажың-лап турарлар. Дагылар сентябрь айның бүдүрүлгө планын 109,1 хуу күтүсеттенир. Шахта эргеледи. 50 чылдыг төс айларының планын өзүндү 54000 тонна көмүр дашты казар турган, чыл өгөлөңдө бөр бо үезе чедир 61468 тонна ажы көмүр дашты казып үндүргүн ийикте. Шахта эргелекчиңиң дагылары аш Булатов, Н. Чуйков, О. Байкара, Л. Морзалов, тескичи А. Таба олар хүниң ажы нормазын бүдүн чарышты катал ажыр күтүсөдүн турарлар.

Ажылың шынарын кудулатпай, элечениң нормазын ажылың бүдүрүңү үндүлү ажыр күтүсөдүңиң чачыл аларган. Кайы-даа үзөстө-та ажылап турар кизи бүтүгү чүдөрүлгө планын ийити продукция талзы-биле 110,3 хуу, а барааның продукция талзы-биле 121,5 хуу күтүсеттенир.

Совет Эвдлениниң Коммунистич партиядың алычгө чок XXI съездиниңе күш-ажылың белектерин ужуражыр дөш Кымылдың туубу заводунуң ажылыңнары кызымак-кай ажылап турарлар. Заводун ажылыңнары сентябрь айның бүдүрүлгө планын ийити продукция талзы-биле 110,3 хуу, а барааның продукция талзы-биле 121,5 хуу күтүсеттенир.

Заводтун ажылыңнары А. Бакина, Амыр Буздар, А. Ляхтева, М. Пермякова, Ч. Донгак, С. Федозов, чөдөлачы Шукли болгаш өңгө-даа өскөдөр күш-ажылы кызымак-кай чоругу көртүгө, бүдүрүлгөни мураакчыларыңа санадып турар. Вир өвөс Кымылдың электростанцияны бүдүрүлгө чөдөр электростанция-биле үзгүлөт чок хандырын белген болза, туубу заводун ажылыңнары моон-даа хөй продукция бүдүрүп болур аргалык турганар. Электростанцияның буруу-зу-биле туубу кылдыр машиналар сентябрь айга барык-ла 10 хү иштиңде ажы чок турганар. Т. НИКОЛАЕВ.

Өөреникчилерниң дузасы

Сут-Хал районунуң «Бора-Тайга» колхозунуң ногаалар болгаш карто-фелиниң дүжүдү өки болган. Ону ажаап алыртыңа Улуг-Алаактын чөдөр чып болгаш Бора-Тайганың ортук шкөөлөларының өөреникчилери болгаш башклары уузгү дузасы чедиртенир. Улуг-Алаак шкөөла-рың коллективи Ак-Даш деп черге 60 тонна картофелини болгаш 20 тонна капустаны ажааган. Орукташ шкөөлө коллективни 9 га черин картофелин ажаап шыткан. Башкылар В. Куньков, М. Курочкина болгаш өскөдөр-да өки ажылаан. С. КЮРЮ.

Чөдөр-Хемчик районунуң «Коммунизмче орук» колхозунун малчы-нары хойну тарыл боозадырын август 20-де өгөлөң, октябрь 1-ге чедир 2554 баш хойлары тарыл боозаткан. Мал өкчиңи Диринмааның баш-тап турары № 1 пунктуга калар-чылар 909 баш хойларын, зоотех-ник Мөңгө, өчи Шөмбүдай олар

Малчыларда

Чөдөр-Хемчик районунуң «Коммунизмче орук» колхозунун малчы-нары хойну тарыл боозадырын август 20-де өгөлөң, октябрь 1-ге чедир 2554 баш хойлары тарыл боозаткан. Мал өкчиңи Диринмааның баш-тап турары № 1 пунктуга калар-чылар 909 баш хойларын, зоотех-ник Мөңгө, өчи Шөмбүдай олар

ым баштап турары № 2 пункту-да малчылар 1645 баш хойлары тарыл боозаткан. Малды тарыл боозадыр ажыла ийебейлиг киржиңиңе турар колхозчу-лар хөй. Ойгун 252 баш, Дурут-өөл—240 баш, Чалаа—210 баш хойлары тарыл боозадырыңиң социалистич чарыштың тилекчилери болуп турарлар. Д. ӨНЕР-ӨӨЛ.

СЭКП-ниң XXI съездиниңе белек кылдыр Москва-ныи бичелитражыңиң автомобиль заводунуң электи-лери бо чылын белеткен хүлээлгениң алганар: пиландан ажалар 2000 «Москвич» деп автомашинаны үндүрүрүн хүлээлгениңер. Бүдүрүлгөниң коллективни алган хүлээлгө-ни күтүсөдүр дөш күженишиңиңиң ажылап турарлар. Чурукта: кынакчы И. В. Горюновтун съезд мурунуга хүлээлгениңе пиландан дашкар бүдүрүп үндүргөн «Москвич» деп автомашиналарың хүлээп ал турары. Фото В. Хулаастыңи.

Бурыйн-Хемчик районунуң «Болшевик» колхозу сүт саалдының чыл планын хууса бетинде 144 хуу кылдыр күтүсөдүн, саар ийең бүдүрүлгөн 972 кг сүтү сагтан. Самчылдарын Дүгүт-кыс 966 кг, Докнаа—963 кг, Сениа—962 кг сүтү саап ал, социалистич чарыштың тилекчилери болуп турарлар. Аргельдиң ажы-шчилери мал-га чөм кураларыңиң тургузар дөш күженишиңиңиң ажылап, ситен планын 125 хуу, сикостуу—152 хуу кылдыр ажыр күтүсетен. М. ЧУЛДУМ.

Хөй тывыштыг болуруңга

Областың кол амыр районна-рының бирөөн Токунун колхозчу-лары Төдөөн чүрүңгө «чымчак алдының» хөй ортуга тывыжы киригерге хымчачалыг белеткенип турар. 1958—1959 аннымы сезонунун чымында «Май бири» колхозу районун белеткел пункту-луга 1335 муң рубльдиң ан-өдүк тывыжы кириер керсе чарган. Колхозтун тывыша мергежидиң алчылары мурунку чылдардагы ийичап бо чымын «чымчак алды-ны» хөй ортугамын бөрөңгө бүдүр-редит. Бо хүндө 270 кизи ачап үнериге белен. Олар тус бүтү лвеналар кылдыр үстүп алган, ара-зында чарыштың. А. БИРИҢНЕЙ.

Улуг найыралдың тудуш кезээ

Былзын барың талзые туглаш халтымыс. Дөртен хире мина-вута болуп чөрдө, Улуг-Хемниң чөдөр талзында, ажы чөк чылаган баштарың теийер мындаа суур—Элегес өстүп келди.

Эштер! Бисе, ыракта Тывага бо туугу акы-дуума Чехословакияның ажылың чөну чоруткан-дыр. Ону Латвия районун ажылыңна-ры белке берген.—Залга алыш чыккашкыңнары динириң үндү.

— Олар бо туугу тыва шахтёр-ларга уузгү найыралдың демде кылдыр, кезең көңгө үедө бисе чорудуп бергенер-дыр.—Адыш чыккашкыңнары дам барын, шахтёр-лар дозунгүлр салгылап туру.

Чүяениң ужуру ам-на биддине берди: мында, Элегес суурда шахтёр-лар чуртал турар болгай. А даарта—шахтёрларын хүнү. Хармы моон ужурунда көмүр дам казыкчымы О. Тонгүр-өөл, хүндүлүг шахтёр А. Алемечкин байыраалымы-биле лентиниңиң чоруп турарларын ол. Оларны өртүшүлүгү болуп-ла чөп, чүгө дөргө буттарыңиң байыраалымы шахтёрлар тергиин белекче белеткен алганар—көмүр дам казы-арының планын олар ажыр күтү-сеткен.

Шахтёрларның кылуу дөлган—сүдүрүгү-даа сымасы. Шахтёрлар, оларның өг-бүдөрлөриниң өскөгү-нөри, аалчылар. Президиум оларын чөдөр элесте. Сөкөөлө ийи кылды туугар үндүрүн келген. Областың бүдүрүлгөниң социалистич чарыштыңа тилевчи болган дөш тымысканы СЭКП обкомунуң болгаш облпрофсоюзлардың шилчир Кызыл туугу шахтаның начальниң хүлөөн ады. Облпрофсоюзлардың дарганы Н. Наймынн хөлдүдү база бир түк. Кызыл түк, азынжалчак ар-лар салбаатармы, беш адыры долган-дыр орамыттыңиңиң өң шаз ак, сарыг, वोгаа коозалар. Оларны бөрөөңдө алган жүкүткөр-биле бар-зе чүе бижил каан. Эш Намай чү-

оон чүе чедип келгени мен со-нуургаан кизи мен. Оң кыла хандарын чүе сонууругар чоруп эң боор, хандар өзүңү төөгүдүп калчар дөш казып чоруп кизи боор, ол база бидинмес. Бо бүтүнү сонууругар бөрөгө, Вилмом, шала өгүчөсүңгү-лаа чүе деп, хөресчү сөстери шылап ал организа-ция, хармылап үндү.

Шахтёрларның кылуу дөлган—сүдүрүгү-даа сымасы. Шахтёрлар, оларның өг-бүдөрлөриниң өскөгү-нөри, аалчылар. Президиум оларын чөдөр элесте. Сөкөөлө ийи кылды туугар үндүрүн келген. Областың бүдүрүлгөниң социалистич чарыштыңа тилевчи болган дөш тымысканы СЭКП обкомунуң болгаш облпрофсоюзлардың шилчир Кызыл туугу шахтаның начальниң хүлөөн ады. Облпрофсоюзлардың дарганы Н. Наймынн хөлдүдү база бир түк. Кызыл түк, азынжалчак ар-лар салбаатармы, беш адыры долган-дыр орамыттыңиңиң өң шаз ак, сарыг, वोгаа коозалар. Оларны бөрөөңдө алган жүкүткөр-биле бар-зе чүе бижил каан. Эш Намай чү-

Диванда кизи олуруп алган, оң мурунда стол кырында магнитофон тургудуп каан. А оорган арай ыракта база бир кизи тунукоозлар, суук-суук үй-биле кам алгымы алганган. Ол кижини тамың казы-тымыс, ол дөргө аригст болган шилчи В. Көк-өөл болду.

— Мырышай шы-дыр. Оларның өң чөкк төрөл болуп уластарыңиң-фин-утор бөлүктүң—Хантылар бол-ган Мансиер деп уластар болуп чүе. Оң-биле дады солун чүе чүд дөргө, мычарда венгрлер түрк ай-мактарың уузгү саалдырыңа кирип турганар. А ол туртарыңиң ишти-не амы тываларыңиң бурунгула-ры база тургулаан. Бистин бурун-гуларымсы чүлгө аннымы ажылың чөдөр болгаш өңгү сонда өңгү сал-дары-биле мал ажылы кыла берген дөргөн тодарым алды аргалык болган бис. Венгрлер мал ажылың күтүсөдүр чөдөрлар.

— Христман шажынын хүлөөп алырмың мурунда венгрлерге хандар чорук венгрлер турган дөдөрүн бистин өрткөндөрүңиң тып алганар. Ол дөргө Тывага туруп турган хандар ол-ла көвөр. А бистер, венгрлер болуустуң төөгү-түстү өөреникчөөр, бидинчөөр бол-гай бис. Мыдыг болганды биске ту-руп турган хандар чоруктуң төөгү-түзү база билер ужурулгү бис. Эң хоочун тур аймактарың бирөөн—тываларың база ону өөренип алдыр болуусту биске төөгү талзы-биле ажиытык болуп.

— Бөдүрүң бо чоруп чөдөр-ланыңа хандың түр сизер бе? — Ханмайи. Бөчүгү ажиытык болду.—дөш чугаамын хөлдөрүңиң ийи чөдөрүңиңиңиңиң биле кижин бидыккап каап олур.—Чөдөрүн түңдөңгө болду. Мында белген, хөй солун чүдүрүңиң тыптың, хөй элестиг материалды чымы алдым. Ол бүгү бүдүн ном бижариңге чет-чир.

— Тыва улустун культураны кайгамчык дүргөни-биле бурунгар-лап турар чүе-дыр. Бир эвөс ам бир үш-беш чүе өрте берген болза бөдүңүң кылым чөдөр ажылымы бүдүрүп алыры берге алаар ийи. Болар көргүрениң, Тывады чалгыс-лаа кам тыпалым...

— Сизерге өңгү хөдө чүт чү-вөд, Вилмом? —Бүдүн чарык муң чыл бурун-гар венгрлер Европада-даа, Дунай хөңгө-даа чуртталгай турганар... А кыда деп боозар сизер?

— Шахтың талзы-биле венгр-лерге болгаш тываларга нийтилежир чүдү турган-дыр деп байдал тып-тыңар бе? — Илгың нийтилежир байдал, баштай көргө өскөртимес. Ону дөдөрөн көрүп каары берге. Оң нымыг болуп бидинчир—бистин уластарымы өң беш чүе чылдарын дүргүдүдү буттарыңиң азында муң-муң километр ырак чуртал чүе-лөргө болгай. Ийичалажык ний-тилежир чүдү бар-дыр... Ону сиз-лерге көртүгү болуп-мен.

— Бисче кел чызар-дыр,—деп мөңгү чанымы турган бир кизи чугаалап үндү.—Ийичала-даа самолөт чөк. Манаар хөрес, өскө арга ам кайда боор. Көзөк болганды элестиг чыккаа көрүп кагдым. Азытар муңгулаан он хире кизи сууруңуң, кудугчү-биле чоруп орлар. Хөй-ле чүе-лөр артыңылап алгылаан. Кижилерде даш-даа чөк, шүптүзүңүң салдары ажоок улгатыккай берги-лөөн «ырганнар». Олар чер шил-чилеңилери болду. Даартамыңа өртөн агаар бойлус база-ла аяк-паан. Хөй шах эртарип өргөн чөдөр оң кылдыр боозап, шилчөөлөргө чары көөр болай бердим.

— ССРЭ девискээрине бир-ле черге ийичап ийи. Уралдың шала чөдөр талзында болуп бе,—деп арай дидиң өвөс харымыладым.

— Бөдүрүң бо чоруп чөдөр-ланыңа хандың түр сизер бе? — Ханмайи. Бөчүгү ажиытык болду.—дөш чугаамын хөлдөрүңиң ийи чөдөрүңиңиңиң биле кижин бидыккап каап олур.—Чөдөрүн түңдөңгө болду. Мында белген, хөй солун чүдүрүңиң тыптың, хөй элестиг материалды чымы алдым. Ол бүгү бүдүн ном бижариңге чет-чир.

— Тыва улустун культураны кайгамчык дүргөни-биле бурунгар-лап турар чүе-дыр. Бир эвөс ам бир үш-беш чүе өрте берген болза бөдүңүң кылым чөдөр ажылымы бүдүрүп алыры берге алаар ийи. Болар көргүрениң, Тывады чалгыс-лаа кам тыпалым...

— Шахтың талзы-биле венгр-лерге болгаш тываларга нийтилежир чүдү турган-дыр деп байдал тып-тыңар бе? — Илгың нийтилежир байдал, баштай көргө өскөртимес. Ону дөдөрөн көрүп каары берге. Оң нымыг болуп бидинчир—бистин уластарымы өң беш чүе чылдарын дүргүдүдү буттарыңиң азында муң-муң километр ырак чуртал чүе-лөргө болгай. Ийичалажык ний-тилежир чүдү бар-дыр... Ону сиз-лерге көртүгү болуп-мен.

— Шахтың талзы-биле венгр-лерге болгаш тываларга нийтилежир чүдү турган-дыр деп байдал тып-тыңар бе? — Илгың нийтилежир байдал, баштай көргө өскөртимес. Ону дөдөрөн көрүп каары берге. Оң нымыг болуп бидинчир—бистин уластарымы өң беш чүе чылдарын дүргүдүдү буттарыңиң азында муң-муң километр ырак чуртал чүе-лөргө болгай. Ийичалажык ний-тилежир чүдү бар-дыр... Ону сиз-лерге көртүгү болуп-мен.

— Шахтың талзы-биле венгр-лерге болгаш тываларга нийтилежир чүдү турган-дыр деп байдал тып-тыңар бе? — Илгың нийтилежир байдал, баштай көргө өскөртимес. Ону дөдөрөн көрүп каары берге. Оң нымыг болуп бидинчир—бистин уластарымы өң беш чүе чылдарын дүргүдүдү буттарыңиң азында муң-муң километр ырак чуртал чүе-лөргө болгай. Ийичалажык ний-тилежир чүдү бар-дыр... Ону сиз-лерге көртүгү болуп-мен.

— Тыва дөргө кайгамчык чөдөр. Бөдүрүңүң чарыңың хандар. Даглар, төрөң сугларың хөдөр. Адыра-ыштың байлаа. Бо бүтүгү көргөш, Болгария сактып келтир-дир мен,—деп Христо чугаалап олур.

— А Тываның байлаа уттуңкап сен бе?—деп Стефан баштапканы берди.—Мында чүт чөк дөш: көмүр даш, демир, кобальт, нефелин; алдым... Тыва—алдын оран-дыр өң. Болгарлар ийичап олур чугаалай-дырлар: — Бо чылын кыдат оолдар мана көңгүчү тазымчачык болганар. Бис чүлгө ийилер, сымнар көрдү-вөс. А олар өңгү ангыда чөдөр хаван, алды, ирбаш дөш, хөйи берген-дырлар...

Илгың ийи-биле ийи кылды өң-үкүтөр.—Че Чау-и болган Ли Пар-вон оларны мана чоралың база бижил алдым. Олар кыдаттын муру-нуу талзында чурттугүлр. База-ла практика кымыры-биле Тывага чөдөр белтенир. — Бо номну Болгарияга алган чорой баар бис,—дөш С. Токанын «Араттың сөзүн» Стефан бир чер-ден уштуп өскөди. Тываның өңгү турары кайгамчык. Бо номну бист

Коммунисттик болгаш ажилчын партияларнын төөгүзүнүн айтырыгларынын талазы-биле делегейниң чөвүдел хуралы

БЕРЛИН. (СЭТА). АДН агентствениң даярлаганын бузуур алдыга, коммунисттик болгаш ажилчын партияларнын төп комитеттеринин чанында марксизм-ленинизм институттарынын, а ол ышкаш партиялар төөгүдери институттарынын болгаш комиссияларынын төлөөлекчилеринин Делегей чөвүдел хуралы Берлинде ачаттырган.

Совет Эмелегинде, Кыдат Улус Республикасы, Албаниянын Улус Республикасы, Болгариянын Улус Республикасынын, Герман Демократтык Республикасы, Борея Улус-Демократтык Республикасы, Молд Арат Республикасы, Польша Улус Республикасы, Румын Улус Республикасы, Чехословак Респуб-

ликадан, Венгр Улус Республикасынын төлөөлөр, а ол ышкаш Бельгиянын, Великобританиянын, Франциянын, Голландиянын, Италиянын, Австриянын, Норвегиянын, Швециянын, Германиянын коммунисттик партияларынын төлөөлекчилери чөвүдел хуралда кирип турар.

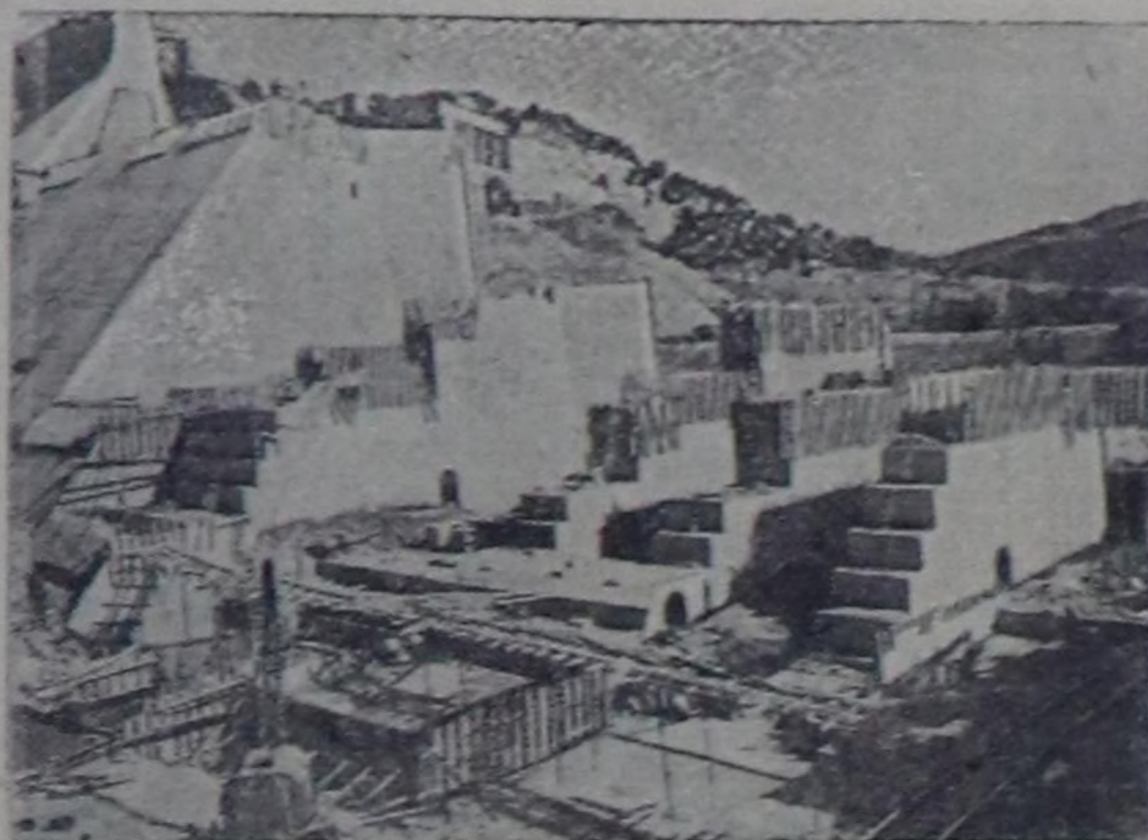
Коммунисттик болгаш ажилчын партияларнын төөгүдери өөренири-биле болгаш өөредилге номнарын ачыдап кылары-биле, а ол ышкаш делегейниң ажилчын болгаш коммунисттик шимчөөшкүнниң төөгүзүн өөренип турда мөөнөттинген дуржулганы өртем бузуу-биле түрпөп бөрү-биле холбашкан айтырыгларынын чөвүдел хурал чугаалажып көөр.

УЛУС ДЕМОКРАТИЯЗЫНЫҢ ЧУРТТАРЫНДА

Кыдат Улус Республикасы, Пекинниң чогуунда Шиндзиньшаньнын металлургия заводунун ажилчылары, инженер-техниктер ажилдакчылары Тайвань өскүдө байл дугайында КНР-нун Күрүне чөвүделенин премьер Чжоу Энь-лайнын медегелени деген, митингилери, чыскааларын өрттирген.

Чурунта: митингилер кирипчилери асуунгулар салып турарлар. Ту Хай-ченниң фотоу. Синьхуа агентствени.

Болгариянын Улус Республикасы. Итман олоолуушуда «Тополница» дээр сүт хөвөлөн туруп турар. Оң урун дурту 12 километр, ишкири 140 миллион кубометр сүт. Сүт хөвөлөн тургузари 400 муң декар (декар—1/10 гектар-дыр) черин сугтарар арганы бээр.

Чурунта: сүт хөвөлөнниң тудуу.

Болгариянын телеграф агентствениң фотоу.

Чехословак аныктар өвилелинд кижигүнери Остраванын хөмүр даш бассейниде чаа шахтаның туудуна иренпейлг кирип турар. Чаа шахта 1964 чылда хонута 1000 тонна хөмүр дашты, а 1972 чылда 5.000 муң тонна чедир хөмүр дашты бээр болур. Шахта туудуунуң ажилын сентябрь 1-де байырладым-биле өткөзөн.

Чурунта: чаа шахта туудуна ажилдык өгөлөй бергени.

В. Шворчинниң фотоу. Чехословак телеграф агентствени.

ГДР-ниң партия-чазак төлөөлеринин Софияда чед бергени

СОФИЯ. (СЭТА). Болгариянын Коммунисттик партиязынын Төп Комитетинин болгаш Болгариянын Улус Республикасынын Министрлер Чөвүделенин чазанын бузуур Герман Демократтык Республикасынын партия-чазак төлөөлери найыралдык аян-чоруну кылып, октябрь 8-те Софияда чед берген, үз төлөөлери Германиянын Социалисттик чангыс аай партиязынын ТК-зынын Бирга секретары Вальтер Ульбрихт биле ГДР-ниң Министрлер Чөвүделенин Даргазы Отто Гротеволь баштап чорур.

Герман Демократтык Республикасынын болгаш Болгариянын Улус

Республикасынын партия база күрүне тууттары-биле шиметтинген София аэродромунга ады-дунма республиканын төлөөлекчилерин БНП ТК-нын Бирга секретары Тодор Живков, Министрлер Чөвүделенин Даргазы Антон Югов база партиянын, күрүнең болгаш хөй-ниитиниң өскө-даа ажилдакчылары, социалисттик чурттарын Софияда элчин черлеринин баштыңлары болгаш кижигүнери, найыскалдын ажилчы чоннарыннын төлөөлекчилери үткүп алганар.

Антон Югов биле Вальтер Ульбрихт аэродромга чүве чугаалажып чорур.

Вьетнам көдөөдө социализм тургузуушкуну

ХАНОЙ. (СЭТА). Вьетнамдын Демократтык Республикасынын ажилчы тараачыларынын меделеринде кооперативчиликниң идеяны улам-на ханы синигип кирип турарынын дугайын херачилер турар салмакчаларын «Нян вен» солун парлаган. Ам Вьетнамдын көдөөнине тараачыларнын кайы-байымына дузаалжырынын 195 муң ажык болуктери, тараачын ажил-агыйларын 50 ажык тузуу каттышкан ба-

дөө ажил-агыйнын 133 бүтүрүлгө кооперативтери саваттынны турар. Элэон хөй мөжүзүлүн тараачын ажил-агыйларынын 60—80 тузуу кайы-байымына дузаалжырынын бөдүктөрине кирер күзелин илергейлээ деп 60 солун демделгөн. Хөй мөжүзү бүтү тараачын ажил-агыйларын 89,7 тузуу кайы-байымына дузаалжырынын бөдүктөрине каттышкан.

Гвинея Республиканы КУДР хүлээп көргөн

ПНЕНЬЯН. (СЭТА). Кореянын Төп телеграф агентствениң дымнатканын турарын бузуур алдыга, Гвинея Республиканы чарлааны-биле холбашыр Гвинея Республиканың президентизи Секу Туре КУДР-ниң Министрлер кабинетинин даргазы Бим Ир Сенге телеграмма чоруткан, мында чугаалап турары болза, «хаммаарышпас бот өргөлөг күрүне болур Гвинея Корея Улус-Демократтык Республика-биле дипломаттыг харылдааларын тургузар күзелди илередиң турар.

тизи Секу Турега чоруткан харым телеграммасын Министрлер кабинетинин даргазы Бим Ир Сен Гвинея Республиканы чарлаанынга ажил байыр чедирген болгаш КУДР-ниң чазак Гвинея Республиканы хүлээп көөрүн шийтирилген деп дымнаткан. Борея Улус-Демократтык Республиканын болгаш Гвинея Республиканын аразына дипломаттыг харылдааларын тургузар дугайында Гвинея Республиканың президентизи Секу Турениң савалы-биле долу чөпшөрөжилгезин КУДР-ниң чазак илергейлп турар деп телеграммалар чугаалап турар.

Гвинея Республиканы Чехословак Республиканың хүлээп көргени

ПРАГА. (СЭТА). Чехословак телеграф агентствениң дымнатканын бузуур алдыга, Гвинея Республиканың президентизи Секу Турениң телеграмманын харым кылдыр Чехословак Республиканың прези-

дентизи Антонин Новотный Чехословак Республиканың чазак Гвинея Республика-биле дипломаттыг харылдааларын тургузарына болгаш дипломаттыг төлөөлекчилерин солчурунга белен деп дымнаткан.

Югославияда үлетпүр амылдарынын түңмөлөри

БЕЛГРАД. (СЭТА). «Борба» өлүгүн дымнатканын бузуур алдыга, 60 чылдык баштайгы 8 айларынын дургузуна Югославияга үлетпүр бүтүрүлгезинин хемчөөлү өрткен чылдын ол-ла үеси-биле динээрде 11 хуу улагаткан. Айтылган үе калыб керегелдин бар-раанынын бүдүрөр чорук көвүдээни-биле тодорайлатканын турар деп «Борба» солун бижээн.

Югославиянын гидроэлектростанциялары 3 миллиард чыгам кило-ватт-шак электрэнергияны болгаш сдалга-биле ажилдар электрстан-

циялары—1 миллиард 700 миллион киловатт-шак электрэнергияны берген. Бо чылым электрэнергия бүдүреринин ортунак өздүдөн өрткен чылдынга деңизерге айда 100 миллион чыгам киловатт-шак электрэнергия болуп турар.

Хөмүр даш үлетпүрүнүн аңгыдагы, үлетпүрүнү бүтү алдыларына бүтүрүшүнүн өздүдөн турар деп «Борба» солун айтып турар. Бо чылдын 8 айларынын дургузуна хөмүр даш казыламы өрткен чылдын чотугу үеинге деңизерге 1 хуу чыам болган.

АНШ-тын күрдепартаментизинин медеглелдери

НЬЮ-ЙОРК. (СЭТА). Чыгышчы-чилеринин Циньминьдао ортудугче бор чаран транспорт судноларын танымылал үзөр чорутуу АНШ соксаткан деп күрүне департаментиз дымнаткан. Күрүне департаментизинин

тизи ол хирезинде, бир эвес Кыдаттын Улустун хосталга армиязы Циньминьдаоно бөөлээр чорутуу дагы өгөлөй бээр болза, таңымалдап үзүрнин системасы сол-дараан дагы өгөлөй бээр» деп медеглээ.

ВАШИНГТОН. (СЭТА). «Бир эвес баш бурунгаар көрдүгүз болуш-куннар болу бербес болза», АКШ

шеритлерин Ливаннан октябрь 31-ге чедир үлдүрүп алып деп күрүне департаментизин октябрь 8-те чарлаган.

РЕДАКЦИЯНЫҢ АДРЕЗИ: Кызыл, Шетинкин кудуңузу, бажык № 3. ТЕЛЕФОННАРЫ: редакторнун 3—62, редакторнун оралачызынын, иштиги информация килизинин 3—88, харымсалгалык секретарынын, культура болгаш амылдар килизинин 4—98, партиялык амылдар, пропаганда, үлетпүр болгаш транспорт, теле ажил-агый килизинин 3—68, чалга килизинин база бухгалтериянын 3—65.

Ленинчи комсомолдун 40 чыл оюнга алдаржыткан мотоциклчилериниң дүрген походу

ВЛКСМ өбөмү болгаш ДОСААФ-тын хоорай комитетинин Ленинчи комсомолдун 40 чыл оюнга алдаржыткан мотоциклчилерин дүрген чорур походу оңганда. Оң маршруу: Кызыл—Шагаан-Арык—Чазана—Суг-Асы—Хандагайты—Эрзин—Саагаалдай—Балгазын—Бай-Хаак—Хову-Аксы—Кызыл. Мотоциклчилериниң маршрууну ДОСААФ-тын хоорай

комитетинин даргазы эш А. Ефимов үлдүрүп чораш болгаш автомашинада оларнын хандырылга составы чоруп чорур. Мотоциклчилер 1300 километр черин маңгал эрттишкен, октябрь 10-да эки эки чедип келгенер. Чурунта: мотоциклчилериниң көндөгейиниң оруу-биле Хандагайтыга бар чорурду. Фото В. Лутковтуу.

Кылымал үшкү эдеринчинин Черни долгандыр пий муң дээскининги кылганы

Октябрьн 8-те Москванын шагы-биле 9 шак 55 минута турда үшкү кылымал совет эдеринчи Черни долгандыр 2000 дээскиниги кылган. Ол-ла өдлө, эдеринчинин ап чедирген ракета 47.6 дээскинин эдеринчинден амыр кылган. Кылымал үшкү эдеринчинин салып үлдүргөндөн бээр 147 хонук эртен. Ол үеңи дүргүзүндө эдеринчи болза 92,6 миллион километрге дең хемчөөлөгү ортуку ужуду эртен. Эдеринчинин Черни бир дээскининин үеңи 2,15 минутага кызыртылган болгаш ам 103,8 минута аларган. Ич-чаарга оон оруунуң Черни кырындан өң уагү белин 195 километрге кызыртылган. Эдеринчинин ап чедирген ракетаның оруунуң хемчөөлө ол үеңи иштинде эдеринчинден хөй-бөдө өскөрүлгө: чизөөлөргө, Черни кылымал үшкү эдеринчинин ракетаның Черни долгандыр бир дээскининин үеңи 7,6 минутага кызыртылган болгаш амы үеңи 98,2 минута аларган, ич-чаарга Черни кырындан оң уагү белин 1880 километрге 1130 километр чедир кудулап келген. Черни кылымал ийги эдеринчи 2000 дээскининин 138 хонукта кылган, ол үеңи дүргүзүндө 89 миллион километрге дең ортуку ужуду эртен дээрин маңаа демделгезин чутула. Оң-биле кады Черни долгандыр оң бир дээскининин үеңи 9,5 минутага кызыртылган, ич-чаарга Черни кырындан оң оруунуң өң уагү белин 900 километрге өзөөлгөн турган.

Кылымал ийги эдеринчинин болгаш үшкү эдеринчинин хемчөөлөдери артык дүргө-биле өскөрүлү турарынын чыдаагамы болза оларнын денгизинин биче болуп турарында болур, оң ужурундан олар болза үшкү эдеринчиге бодарга оларнын Черни кырындан белин өң дүргө-биле кудулап турар бол оларнын Черни кырындан кудулааны-биле атмосферага улам уагү дурданышымынгарга олар

таражып турарлар. Черни кылымал үшкү эдеринчинин болгаш оңу ап чедирген ракетаны дурдана болгаш радиотехниктиг херекселер-биле хайгаарал шимчөөлөрин ам-даа уламчылап турар. Эдеринчинин 57 муң ажык радио хемчөөлөгөн, 4500 хире дураннал көөр шимчөөлөгөн болган эдеринчинин ап чедирген ракетаны 18 муң хире хайгаарал шимчөөлөгөн амы үеңи шимчөөлөгөн савалга түвүдө алдыган. Ол шимчөөлөдери алдынган мөзөөлөр-биле эдеринчинин болгаш оңу ап чедирген ракетаның оруктарынын хемчөөлөдери тодорайлатканын турар база үеңи эртен аайы-биле оларнын өскөрүлү турарынын шимчөөлөгөн маамалатканын турар. Эдеринчинин шимчөөлөгөн дээскинин оруунуң дугайында билдинип алдынган өскөрүлгө болза үшкү эдеринчиге чорутканын эртен талазы-биле шимчөөлөдери геогрфия болгаш үе-шак талазы-биле бижилге түңмөлөрин кылып бот-тандыр арганы берип турар. Эдеринчиге таарыштыр кылган «Мая» деп радио дамчымычынын радио межелери бүтү делегейиниң үч-чүе радиостанциялары болгаш радио сол-нуургакчылары хүлээп ап үргүтүлөп турар.

Кылымал үшкү эдеринчи болгаш оңу ап чедирген ракета болза, оларны хайгаарал көргүлөп турар чалдык салыштар деп көзүлгүзөр.

Рига, Пулково, Свердловск, Сталинград, Киев, Хабаровск, Владивосток, Харьков, Днепродзержинск, Оренбург, Дюна-Ростов, Фрунзе, Саратов, Бухара, Балговеценск,

Ереван, Абакан, Смоленск, Иркутск, Черновилда, Астрахань, Самарканд, Вологда, Владивосток, Львов болган өскө-даа хоорайларда тургузулаа обсерваториялардан болгаш дуранна хайгаарал черлерден эң-не шынардык хемчөөлөгөн-шимчөөлөдөр долгатамы-биле кирип турар.

Нулковонун, Риганын, Сталинградтын, Свердловскинин, Киевтин, Одессанын, Абастуманын, Харькөвүн, Алма-Атанын, Ташкентинин хайгаарал шимчөөлөгөн станциялары эдеринчинин болгаш оңу ап чедирген ракетаның чорукка долгатамыл тырын ал турарлар.

Австралиянын, Болгариянын, Румыниянын, Польшанын, Чехословакиянын, Кыдаттын, Япониянын астрономиктиг станцияларында база үнелиг материалдар көп турар. Баштайгы саважымынгарын көргүзүп турарын бузуур алдыга, эдеринчинин ап чедирген ракета болза ноябрьн төңчүдө—декабрьн өгөсінде атомосфераның дыгылдап калдычы кирер болгаш шыраада болуу уузуватканыр.

Агар бөйүс аас турда октябрьн 10-да эдеринчи болза эртен хүн үеринин мурунда солгу широтаның 56-дан 72 градус чедир черге болган кезең хүн ашканынын соонда муруну широтаның 44-тен 57 градус чедир черге анаа каракка көзүлгүзөр. Эдеринчинин ап чедирген ракета эртен хүн үеринин мурунда солгу широтаның 57-ден 72 градус чедир черге болган кезең хүн ашканынын соонда муруну широтаның 38-тен 52 градус чедир черге көзүлгүзөр.

ЧЕРНИ КЫЛЫМАЛ ÜШКÜ ЭДЕРИНЧИННИН ШИМЧӨӨШКҮНИНИН ДУГАЙЫНДА

Октябрь 9-түн өртөнгинин 6 шакка чедир Черни кылымал үшкү эдеринчинин Черни долгандыр 2 муң 011 дээскинини кылган. Оңу ап чедирген ракета эдеринчинин 48 дээскининге мурун чоруп турар.

Октябрьн 11-де кылымал үшкү эдеринчинин эртен хүн үеринин мурунда солгу широтаның 56 градустан 72 градуска чедир черге болган кезең хүн ашканынын соонда муруну широтаның 42 градустан 56 градуска чедир черге анаа карак-биле көрүп болур.

Эдеринчинин ап чедирген ракетаны эртен хүн үеринин мурунда солгу широтаның 57 градустан 72 градус чедир черге болган кезең хүн ашканынын соонда муруну широтаның 34 градустан 47 градуска чедир черге көрүп болур.

Редатор Н. С. ШОЙГУ.

ОБЛАСТЫҢ КИНОЭКРАННАРЫНДА

«Кара хептиң үзүң» деп кинону көртүр.